

STAVOVI, OCJENE I PRIJEDLOZI ČITALACA U VEZI KONCEPCIJE ČASOPISA „NAUKA I TEHNOLOGIJA“ INTERNACIONALNOG UNIVERZITETA TRAVNIK U TRAVNIKU

Prof.dr. Enes Huseinagić
Internacionalni univerzitet Travnik
E – mail: huseinagic_e@hotmail.com
mob.tel. 061 178 800

Prethodno priopćenje

Sažetak

U cilju unaprjeđenja kvalitete izdavačke djelatnosti, odnosno proučavanja stavova i mišljenja konzumenata, čitalaca u vezi sadržaja i koncepcije časopisa „Nauka i tehnologija“ u 2020. i 2021. godini izvršeno je anketiranje jednog broja autora, studenata i nastavnika Internacionalnog univerziteta Travnik u Travniku, od kojih su najvećim dijelom čitaoci časopisa. Anketa je namijenjena dobivanju povratne informacije o vrijednosti objavljenih brojeva časopisa u prošloj godini i drugim značajnijim pitanjima u vezi sadržaja časopisa u ovoj godini.

Anketirani čitaoci, njih četrdesetčetvero su sa Internacionalnog univerziteta, studenti, profesori i saradnici te vanjski saradnici i ostali zainteresirani za časopis.

Ključne riječi: izdavačka djelatnost, unaprjeđenje programske orijentacije, sadržaj, vrijednost radova.

JEL klasifikacija: Y3

ATTITUDES, ASSESSMENTS, AND SUGGESTIONS OF READERS REGARDING CONCEPTS OF THE JOURNAL „SCIENCE AND TECHNOLOGY“ INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TRAVNIK IN TRAVNIK

SUMMARY

To improve the quality of publishing, ie to study the attitudes and opinions of consumers readers regarding the content and concept of the journal „Science and Technology“ in 2020 and 2021, a survey of several authors, students, and teachers of the International University Travnik in Travnik which are for the most part readers of the magazine. The survey is intended to provide feedback on the value of published issues of the journal last year and other significant questions regarding the content of the journal this year. Of the surveyed readers, forty-four of them is from the International University, students, professors, and associates, as well as external associates and others interested in the journal.

Keywords: publishing activity, improvement of program orientation, content, the value of works.

JEL Classification: Y3

UVOD

Rad na unaprjeđenju programske orijentacije i koncepcije stručnog časopisa teško je realizirati uspješno ukoliko se u ovaj značajan proces ne uključe njegovi konzumenti (čitaoci i saradnici). Istraživanje potreba, stavova interesiranja i mišljenja čitalačkog auditorija „Nauka i tehnologija“ predstavlja osnovno polazište u utvrđivanju programske orijentacije za svaku izdavačku godinu. Čitaoci moraju imati priliku da na razne načine, među kojima je anketiranje najekonomičnije, iznesu svoje potrebe u pogledu sadržaja časopisa koji treba da čitaju. Na taj način časopis je u neposrednoj funkciji pružanja stručnih informacija svojim konzumentima i samo tako može biti prihvaćen od njih i biti im „pomoćnih u svakodnevnom radu“.

U cilju proučavanja stavova i mišljenja konzumenata, čitalaca, u vezi sadržaja i koncepcije časopisa „Nauka i tehnologija“ u 2020. i 2021. godini izvršeno je anketiranje jednog broja autora, studenata i nastavnika Internacionalnog univerziteta Travnik u Travniku, od kojih su najvećim dijelom čitaoci časopisa. Anketa je namijenjena dobivanju povratne informacije o vrijednosti objavljenih brojeva časopisa u prošloj godini i drugim značajnijim pitanjima u vezi sadržaja časopisa u ovoj godini.

Anketirani čitaoci, njih četrdesetčetvero su sa Internacionalnog univerziteta, studenti, profesori i saradnici te vanjski saradnici i ostali zainteresirani za časopis.

1. ODGOVORI ANKETIRANIH KONZUMENATA ČASOPISA „NAUKA I TEHNOLOGIJA“

Prvo pitanje „Kako ocjenjujete kvalitetu zadnja dva broja časopisa u 2020. i 2021. godini“ dalo je slijedeće rezultate u odgovorima anketiranih: kvalitetni su (23 – 57,22%), donekle su kvalitetni (14 – 31,81%), nisu kvalitetni (1 – 2,27%), bez odgovora (6 – 13,63%). U obrazloženju odgovora „kvalitetni su“ naveli su konzumenti slijedeće ocjene časopisa „Nauka i tehnologija“ u 2020. i 2021. godini:

- „Časopis je sadržajno aktualan i tehnički privlačan. Časopis obrađuje aktualne teme

savremene ekonomije, saobraćaja, informacionih tehnologija, ekologije, medija i komunikacija, prava te obrazovanja i zdravstva i zahvata većinu područja života i rada ljudi“.

- „Tehnički izgled i uglavnom tematski raspored sadržaja podižu kvalitetu ovih brojeva. Značajno je i povezivanje svih obrazovnih i poslovnih stručnjaka u regionu na saradnju“.
- „Uveli ste i novinu koja osvježava, a što je najvažnije, težite da uspostavite kontakt sa privrednicima i obrazovnim radnicima u zemljama Zapadnog Balkana i na taj način ih potičete na saradnju“.
- „Po izboru tema vrlo aktualni i svježi; sadržaji prezentirani na pristupačan, te naučno i pedagoški ispravan način; problematika obrađena i teoretski i sa aspekta prakse“.
- „Uglavnom dobar, dobar broj radova, članaka ima solidnu vrijednost“.
- „Teoretski odgovara našim uvjetima rada. Približava se praksi rukovodilaca u realnom sektoru, a to je osnovna vrijednost časopisa. Možda će i više časopis biti izvor svih bitnih informacija ne samo rukovodiocima nego i ostalim zaposlenicima realnog sektora, privrede, obrazovnih institucija, nevladinih organizacija itd. Pa to je jedini časopis u SBK koji može biti priručnik u današnjim uvjetima rada praktičara i teoretičara“.
- „U časopisu su sadržaji o problemima privrede, a obrađuju ih ljudi koji su pozvani da nešto kažu o ovim problemima i neposredni realizatori struke“.
- „Kvalitetni su jer su usaglašeni sa potrebama i interesovanjima prije svega ljudi iz privrednog sektora ali i iz obrazovnih institucija.
- „Aktualni sadržaji i jasna koncepcija“.

- „U njemu se mogu naći najnovija dostignuća u ekonomskoj, pravnoj, saobraćajnoj, ekološkoj, medijskoj sferi života i rada“.
- „Više nego ranije okrenut je prema životnim problemima“.
- „Časopis umnogome prati potrebe realnog sektora, radovi su veoma aktualni, pa se mogu primijeniti u radu svakog rukovodioca“.
- Obrađivane su teme i problemi koje u praksi istovremeno treba rješavati, pa se imala jasnija orijentacija, uputstvo. Konkretnije su rješavana pitanja problema u privredi“.
- „Tekstovi su dovoljno informativni i eksplicitni“.
- „Časopis objavljuje sve ono što može da koristi u radu“.
- Časopis mi koristi u praksi i osvježava moja znanja“.
- „Smatram da je časopis u 2021 godini donio divne sadržaje iz domena ekonomije“.
- „Primjetni su naponi Redakcije da časopis približi praksi. Obuhvaćena su neka važna pitanja iz svakodnevnog života i rada (npr. utjecaj Covida 19 na život i rad ljudi, krizni menadžment, itd.)“.
- „Problematika je raznovrsna, aktualna i iz neposredne ekonomske, saobraćajne, ekološke, ... stvarnosti“.

Odgovori „donekle su kvalitetni“ brojevi časopisa iz 2020. i 2021. godine obrazlažu se ovim formulacijama:

- Previše teoretskog, nedovoljno priloga iz prakse. Ima se utisak da se praktičari nedovoljno javljaju s radovima i priložima“.
- „Dosta se piše uopćeno. Potrebno je pojedine fenomene raščlanjivati i na komponente, pa ih zatim obrađivati“.
- Više su sadržaji uopćeni, a manje ima konkretnosti iz prakse“.
- Jedan dio priloga je moderniji temom i pristupom. Nema nastojanja da se njeguje i zastupa određena zamisao ekonomske,

ekološke, ... nauke. Ili bar isticanje starog i novog, ukazivanje na različite orijentacije kod nas i u svijetu, u obradi bilo koje teme“.

„Koja koncepcija uređivanja časopisa bi Vam više odgovarala“? je drugo pitanje. Na ovo pitanje odgovorila su 38 ispitanika:

- prva trećina časopisa da bude posvećeno strogo jednoj temi, druga trećina drugoj temi, a u trećem dijelu da budu raznovrsni prilozi (18 čitalaca),
- kao i dosad, raznovrsni prilozi u cijelom broju (18 čitalaca),
- polovina časopisa da bude posvećena jednoj aktualnoj temi, a druga polovina raznovrsnim priložima (8 ispitanika).

Treće pitanje je glasilo: „Kolju temu obavezno treba uvrstiti u časopis ove godine“?

Sa više priloga treba obraditi ove teme:

- efikasnija organizacija rada u realnom sektoru (19),
- efikasnija organizacija rada u javnom sektoru (29),
- mogućnost racionalizacije u javnom sektoru (31),
- opterećenost radnika u proizvodnji (32),
- međuljudski odnosi u radnim organizacijama (14),
- problemi vrjednovanja rada (29),
- usavršavanje zaposlenika na radnom mjestu (13),
- poticanje privatnog sektora i inovativnosti kao pretpostavka brzog stvaranja radnih mjesta (26),
- stvaranja mogućnosti i pružanja pozitivne perspektive **mladim ljudima radi sprječavanja odlaska iz BiH (28)**,
- vladavina prava u Bosni i Hercegovini (17),
- sadašnja politička i pravna uređenost i struktura BiH su prva prepreka privrednom razvoju (21),
- regionalna stabilnost i bezbjednost (25),
- regionalna saradnja (26),

- utjecaj digitalizacije na ekonomiju (23),
- digitalizacija kao glavni pokretač promjena i napretka u BiH (24),
- utjecaj obrazovanja na privredu Bosne i Hercegovine (15),
- investicije u sektoru nauke i obrazovanja (24),
- utjecaj masovnih medija na sposobnost brzog i širokog djelovanja na mase (13),
- održivi razvoj kao nova strategija i filozofija društvenog razvoja (21),
- artikuliranje svijesti ljudi o ugroženosti životne sredine, koja se ogleda u ekološkim izazovima i problemima (23),
- podizanje imidža Bosne i Hercegovine kao ekološki prihvatljive sredine,
- stimulacija javnog prijevoza kao ekološka mjera (14),
- sistem nadgledanja i upravljanja prijetnjama po bezbjednost i sigurnost svih učesnika u saobraćaju (24),
- transportni sektor u Bosni i Hercegovini.

Slijedeće pitanje je glasilo: „Na koji časopis učiniti popularnijim među studentima“?

Odgovori na ovo pitanje su zanimljivi i značajni za Redakciju časopisa, a u istoj mjeri i za pojedine institucije koje se bave problematikom u časopisu.

Na ovo pitanje anketirani čitaoci su dali slijedeće odgovore:

- da se program časopisa za naredne brojeve dostavi svim zainteresiranim na IUT – u (21),
- dobro ste krenuli, nastavite, organizirajte „okrugle stolove i razgovore“ u lokalnoj zajednici, SBK i šire (29),
- mislim da je časopis „Nauka i tehnologija“ dovoljno popularan (18),
- organizirati „veće promocije“ (prezentacije) časopisa na IUT u Travniku (4),
- treba donositi priloge o metodici i tehnici pisanja radova za časopis i stimulirati stvaralaštvo svojih

- čitalaca i saradnika kroz ustanovljavanje godišnjih nagrada na najbolji rad iz tretiranih oblasti u časopisu (2),
- primjenjivost sadržaja koji objavljuje časopis, kontinuirano informiranje o svakom broju, organiziranje razgovora Redakcije sa radnicima i menadžmentom u realnom sektoru kao i sa uposlenicima IUT u Travniku (19),
- ako je časopis sadržajno upotrebljiviji u praksi, to je uvjet za možda više pretplatnika (potrebno je i ovu dimenziju aktivirati) i više distribucije časopisa (20),
- sadržaji, upućivanje za pojedine teme u časopisu trebali bi da budu jedan od zahtjeva zaposlenih u privredi (21),
- razvijati odgovorniji i savjesniji odnos nastavnika na IUT prema stručnom usavršavanju (26),
- stalnim raznovrsnim informacijama o sadržaju, aktivnijim odnosom nastavnika i saradnika u preporukama časopisa kao izvora stručnih znanja i informacija (21),
- mislim da ovdje i mi, profesori i asistenti možemo dati svoj doprinos kroz upućivanje profesora na pojedine sadržaje koji bi mogli biti od pomoći društvu (11),
- više priloga iz prakse i kraćih članaka (28),
- što manje uopćenih tema, a što više zasnovanih na rezultatima istraživanja (29),

Bilo je još mnogo prijedloga sličnih ovim, ali smo izdvojili samo jedan broj njih u namjeri da budu neka vrsta akcijskog zajedničkog programa u popularizaciji časopisa i njegovom većem uključivanju u stručno usavršavanje akademskog osoblja i njihovo osposobljavanje za unaprjeđenje svog rada. Za sve akademske radnike na visokoškolskim ustanovama i drugim radnim organizacijama značajno je da se sadržaji časopisa optimalnije i racionalnije koriste od

strane svih nosilaca sveopće reforme privrede i obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Polazeći od činjenice da je saradnja u obrazovnoj i stručnoj periodici stvaralački odnos prema visokoobrazovnoj praksi i ekonomskoj, pravnoj, ekološkoj, saobraćajnoj, ... teoriji, svaki saradnik više na stranicama časopisa i drugih glasila je i toliko više akademskih profesora i saradnika koji se stalno stručno usavršavaju, koji se zalažu za bolju budućnost, koji razmišljaju o reformi u Bosni i Hercegovini.

Polazeći od ovih činjenica, postavljeno je i pitanje: „Kako pomoći istaknutim obrazovnim radnicima da postanu saradnici u časopisu?“

Dobiveni su, pored ostalog, ovi odgovori:

- učešćem profesora na konferencijama i savjetovanjima,
- boljim informiranjem akademskih radnika o kriterijima saradnje u časopisu,
- pozivati ih na saradnju, uz neophodna objašnjenja o čemu, šta i koliko pisati,
- treba u časopisu donositi instruktivne prijedloge iskusnih i afirmiranih saradnika u stručnoj periodici o metodici i tehnici pisanja radova i priloga za časopis,
- neophodna je pomoć, kao primjer Redakcije sa čitaocima iz sredine u kojoj su postignuti značajni rezultati,
- treba više empirijskih radova i više motiviranja na saradnju,
- mislim da mnogim autorima nedostaje znanje u tome kako svoje iskustvo iz prakse da stave na papir,
- promijeniti uvjete za saradnju, jer su više na naučno – istraživački rad doktora nauka, a manje za saradnike, studente, radnike itd.,
- Redakcija je već učinila dosta sa svoje strane u smislu poboljšanja kvalitete časopisa, ponuđeno je uputstvo na Konferencijama IUT na koji način treba pisati radove, potrebno je da objavljujete ne

samo radove stalnih saradnika već i početnika (studenta, radnika,...) iz prakse, realnog sektora, ...,

- Na pogodan način treba evidentirati potencijalne saradnike, upućivati im poziv da saopće svoje rezultate, na neki način stimulirati ih,
- Treba organizirati seminar za one studente koji žele da se bave saradnjom u časopisu, pa ih stručno na tom seminaru uputiti kako da obrađuju pojedine teme,
- saradnjom sa institucijama na SBK i šire, pozivanjem na saradnju, objavljivanjem programa časopisa, usmjerenošću svakog profesora na IUT – u na praćenje savremene stručne literature i ostale periodike,
- studente hrabriti, podržavati, upućivati, davati im konkretne zadatke da pišu za časopis,
- okupiti ih na dogovor i uputiti ih kako da pišu.

Svaki od ovih odgovora ukazuje na jedan od pravaca saradnje Redakcije i čitalaca koji žele da pišu. Ako se dio ovoga ostvari u praksi, časopis će imati brojniji krug ne samo saradnika već i čitalaca, što je na kraju i cilj časopisa.

Slijedeće pitanje je bilo: „Šta mislite o prijedlogu časopisa da u jednom broju donese više priloga iskusnih i afirmiranih saradnika stručne periodike o metodici i tehnici pisanja radova za časopis?“

Odgovori su dati u slijedećoj formi:

- neophodne je 23 ,
- bilo bi korisno 15,
- možda bi koristilo 5,
- nije neophodno 1.

„Smatrate li da je potrebno da časopis stimulira stvaralaštvo svojih čitalaca i saradnika ustanovljavanjem godišnjih nagrada za najbolji rad iz određene oblasti, za doprinos unaprjeđivanju i popularizaciji časopisa ili za najbolji prilog objavljen u časopisu?“ je glasilo slijedeće pitanje.

Odgovori su:

- veoma je potrebno 21,
- potrebno je 16,
- djelimično je potrebno 6,
- nije potrebno 1.

Pitanje, Šta predlažete da se poduzme na planu usavršavanja koncepcije časopisa „Nauka i Tehnologija“? je dalo dosta zanimljivih i interesantnih odgovora i prijedloga:

- više priloga iz prakse, metodologije istraživanja ekonomski, saobraćajnih, ekoloških, pravnih problema rada, savremenog kretanja odabrane teorije itd.,
- donositi više priloga i primjera iz drugih zemalja koji su naučno utemeljeni,
- istaći određen broj tema (kao na pozivu za konferencije IUT-.a) i u toku godine objavljivati priloge iz teorije i prakse,
- što više istraživačkih radova,
- treba da sadrži više mikro istraživanja i instrumenata istraživanja,
- da se redovito godišnje konsultiraju čitaoci preko ankete i drugih razgovora o tome kakav časopis želimo,
- koncepciju časopisa predlagati jednom u dvije godine,
- da jedna polovina časopisa bude posvećena jednoj temi a druga da je iz prakse,
- s vremena na vrijeme koncepciju časopisa bazirati na zahtjevima praktičara, stalno preispitivanje koncepcije časopisa, stalno pratiti potrebe praktičara,
- više primjera iz prakse i iznošenje primjera koji imaju uspjeha u radu,
- časopis treba da bude u žiži aktualnih društvenih i teorijsko – aplikativnih promjena,
- u osnovi, dosadašnja koncepcija časopisa je dobra, ali bi trebalo više radova iz realnog sektora,
- Odgovori na posljednje pitanje „Šta još želite da kažete o časopisu“? su artikulirali nove prijedloge i sugestije za unaprjeđenje časopisa:
- smatram ga jednim od boljih stručnih i naučnih časopisa,

- bit će još bolji ako još istrajnije nastoji da bude drugačiji od ostalih časopisa,
- otvorite stranice časopisa još šire van BiH i regiona Zapadnog Balkana,
- da nađe još bolji put do svojih čitalaca, sa željom da ga prati svaki akademski radnik,
- pokušava da bude bliži svim čitaocima,
- šteta što ga ne čita svaki nastavnik, saradnik i student,
- iz godine u godinu je sve sadržajno bogatiji,
- neka nastavi ovim načinom rada.

ZAKLJUČAK

Ovi odgovori na izvjestan način predstavljaju mišljenja i stavove saradnika i čitalaca o časopisu. Ova analiza će koristiti redakciji i čitaocima Časopisa u daljem razvoju i saradnji. Nadamo se da će slijedeće istraživanje, nakon dva slijedeća broja dati bolje rezultate u smislu sadržajnosti, brojnosti čitalaca i unaprjeđenja kvalitete sadržaja časopisa.